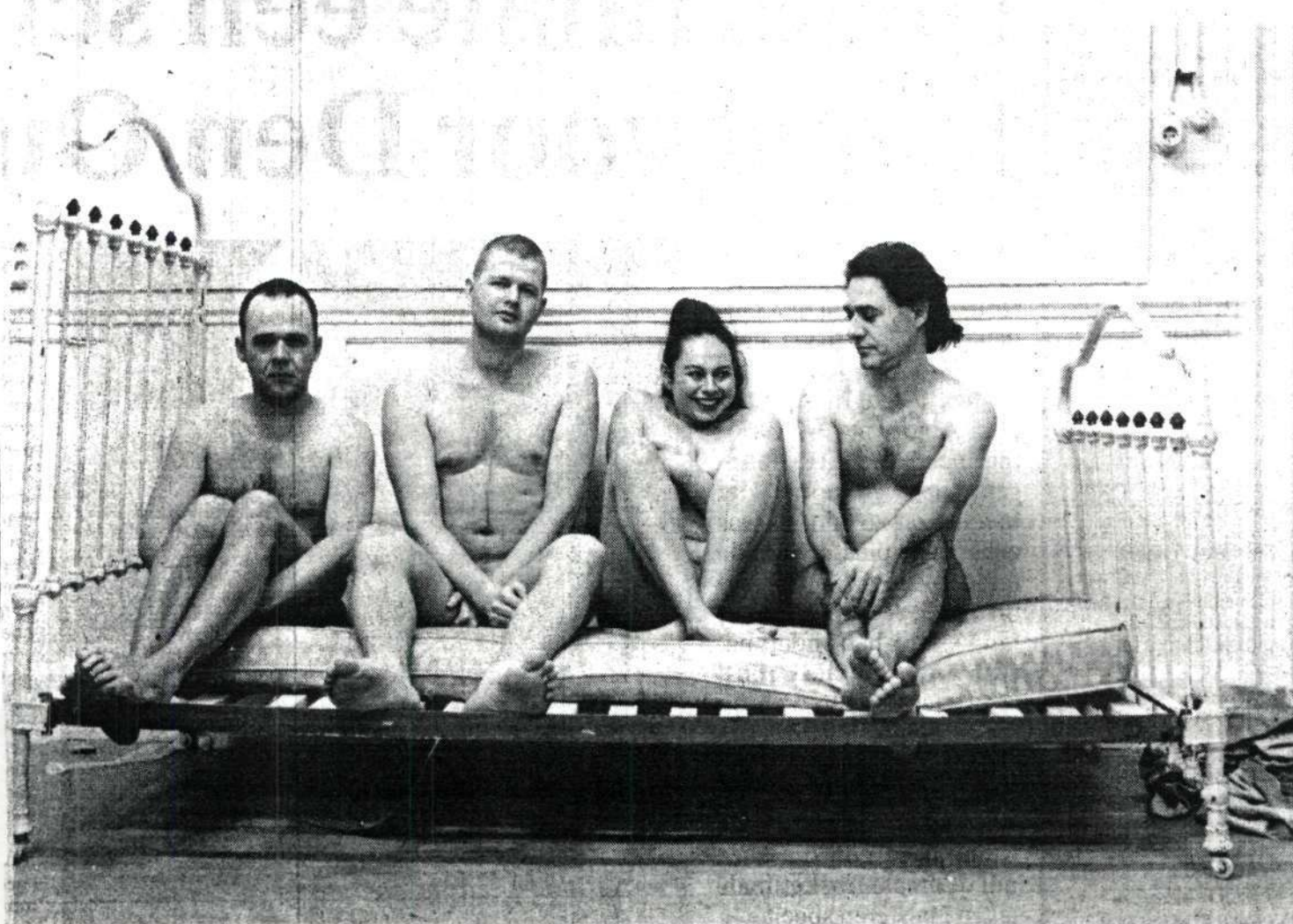

Festival a/d Werf

Growing Up In Public, vlnr Jeroen Kriek, Don Duyns, Daphne de Bruin en Paul Feld.

Unieke serie Growing Up In Public

Theater over de dag van vandaag

Door Wilma de Rek
Utrecht

Don Duyns van Growing Up In Public laat een polaroidfoto zien van een houten slurfje. Gekocht op de Ecofestatie in Utrecht voor zijn zoontje van vijftien maanden, die er inmiddels enthousiast mee speelt.

Het publiek dat afgelopen week-einde Produkt van één Dag kwam bekijken, de nieuwste voorstelling van Growing Up In Public, heeft het slurfje uitgebreid kunnen bewonderen. Want Produkt van één Dag wordt niet alleen in een dag gemaakt, maar gaat ook over dingen die de theatermakers van Growing Up In Public - Don Duyns, Paul Feld, Daphne de Bruin en Jeroen Kriek - die dag beleefd hebben. Het is maandagmiddag. Op de vloer van de Koepelzaal van de Utrechtse School slingeren boeken van Annie M.G. Schmidt. Don Duyns vertelt dat hij in de nacht van zondag op maandag om kwart voor vier zijn bed was uitgegaan om naar teletekst te kijken. Zomaar, om te kijken wat er die dag was gebeurd, want hij was zondag zo druk bezig geweest met het tweede Produkt van één Dag, dat hij het gevoel had het echte contact met de dag te verliezen.

„Ik schrok me rot: Annie M.G. Schmidt overleden! Daar gaan we het dus vanavond over hebben. Al-

levier vertellen we in de inleiding van de voorstelling iets over ons persoonlijke gevoel bij Annie M.G. Schmidt: de een leest een verhaaltje voor, de ander haalt herinneringen op, zelf heb ik een versje gemaakt. Daarna gaan we het over andere dingen hebben, maar Annie blijft wel als een schaduw over de avond hangen. We willen er een lichte en liefdevolle avond van maken, met heel veel fantasie. Annie M.G. Schmidt was tenslotte ons nationale fantasie-reservoir.”

Produkt van één Dag is wat de titel pretendeert: de theatrale weerslag, in één dag bedacht, geschreven en gepresenteerd, van wat theatermakers die dag hebben meegemaakt. „We willen ons niet in het theater opsluiten, maar de samenleving binnenhalen. Daarom zal ik vanavond tijdens de voorstelling naar buiten lopen en een deel van de avond door een raam gadeslaan, midden in het verkeerslawaai, het geklingel van de Dom, de geluiden van de straat.

„Want dat is werkelijkheid. Nee, het publiek mee naar buiten nemen voor een stadswandeling lijkt me geen goed idee. We maken geen cabaret, maar zijn een theatergroep, eentje die erg hecht aan theatraleiteit en fantasie en die toneel wil maken over de actuele wereld.

„We proberen de dag van vandaag in onze voorstelling mee te nemen, maar niet door simpelweg uit

de krantvoorte lezen of televisie en telexneerte zetten. Want dat is plat, dan maak je een nieuwsvoorstelling. Wij willen mensen meenemen in onze eigen wereld, met alle rare kronkels die daarbij horen.”

Al wordt het grootste deel van Produkt van één Dag daadwerkelijk de dag zelf gemaakt, vage contouren liggen wel vast. „De invulling is steeds anders en ontstaat op de dag zelf. Maar het startpunt wordt gevormd door 'freaks'. Mensen waar wat mee is, die vroeger op kermis-ten tentoongesteld werden; mensen zoals ze over een paar jaar in Amerika niet meer te vinden zijn, omdat ze in de baarmoeder al opgespoord en geaborteerd worden. Wat we maken, refereert aan mooie jeugdbeelden en dromen maar ook aan nachtmerries en trauma's. We willen ons publiek de ogen wassen. De blik verfrissen. Onze voorstelling is een pleidooi voor de ongebreidelde fantasie.”

Zaterdag ontlokten de dia's van freaks die de groep vertoonde grote woede bij twee bezoekers. De vrouwen waren van mening dat Growing Up In Public gebrekkige mensen belachelijk maakte en nodeloos shockerend te werk ging. Ze liepen tijdens de voorstelling weg, maar bleven wel in de buurt om na afloop een discussie aan te gaan met het publiek en de theatermakers.

„Ik begreep niet wat we fout deden”, zegt Duyns. „We maken

freaks helemaal niet belachelijk, we voelen ons juist verwant met hen. Dat die bezoekers kwaad werden, is hun goed recht; maar ze begonnen ook over alle subsidie die we aan het verspillen zijn en dat is onzin, want die krijgen we niet. We staan hier voor niks, dat mag best eens gezegd worden.”

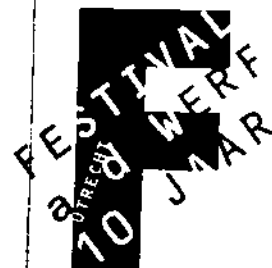
Maandagavond, tien uur. Growing Up In Public haalt de beloofde herinneringen op aan Annie M.G. Schmidt. Daphne de Bruin leest een verhaaltje voor over Jip die graag een oom met een baard wil, net zo'n oom als Janneke heeft. Moeder zal er een voor hem kopen. Don Duyns ratelt een zelfgemaakt versje op over een duizendpoot, die aan een krekelt vertelt dat Annie dood is. Paul Feld vertelt over hoe hij ooit naast Annie M.G. Schmidt in de schouwburg zat.

Na de eerste vijf minuten wordt Annie niet meer genoemd. Maar de hele voorstelling blijft doortrokken van een liefdevolle weemoed. Er zijn kaarsen en wierook, er wordt gerouwd en gelachen, gerookt en gedanst op de plaat van de Sound of Music. Duyns hijst zich in zijn Winnie de Pooh-pak en vangt een vliegende drol.

Vier spelende kinderen op zolder. Eén Janneke, drie Jippen.

Produkt van een Dag, vierde aflevering, is vanavond om 22 uur te zien in de Koepelzaal van de Utrechtse School.

Niet gepubliceerd Don Duyns 21 mei 1995

Vier jonge mensen op zoek naar zichzelf of: het betere broddelwerk

Van onze correspondent
Utrecht

Het aardige van het Utrechtse Festival a/d Werf, dat dit jaar al voor de tiende keer plaatsvindt, is dat er bij elke aflevering wel weer een paar uiterst verrassende nieuwe dingen te zien zijn. Natuurlijk is niet elke voorstelling even raak of innoverend, maar het is een beetje zoals in een snackbar: achter elk luikje zit iets anders en of je een goede of slechte kroket pakt, hangt af van het lot.

Vanavond zag ik Produkt van een dag van Daphne de Bruin, Don Duyns, Paul Feld en de tot nu toe nog vrij onbekende Jeroen Kriek. Zij behoren tot de groep jonge theatermakers tussen de 20 en de 40 jaar die zich al jarenlang met niet aflatende ijver manifesteert. Met wisselende resultaten, ove-

rigens. Hun meestal collageachtige voorstellingen (alsof je op een tv van de ene naar de andere zender zapt) getuigen nogal eens van een gebrek aan visie. Maar toch hebben deze jonge theatermakers onmiskenbaar talent en bulken ze van de energie.

Dat bleek ook deze avond weer, in de snikhete koepelzaal van de Utrechtse School aan de Boorstraat. Ideeën genoeg, energie ook; maar een overkoepelend idee werd node gemist. Al hangt dit ook samen met de opzet van deze avonden: telkens zo spontaan en theatraal mogelijk op de voorbije dagen reageren en reflecteren.

Growing up in Public, zoals De Bruin, Duyns, Feld en Kriek zich noemen, bracht een cocktail vol leuke en minder leuke elementen. In de amper 40 minuten die de performance duurde waren o.a. te zien: een

verdwaalde ziel, een man die door een buis kroop, een strijkende vrouw, een traag en verwarrend bewegingsspel, een Kroatisch (?) liedje, een gijzelingscène en een show-blokje. Het is alsof de makers gedacht hebben: gooi het maar in de pan, dan brouwt het publiek er zelf wel iets van.

Maar zo makkelijk ligt het natuurlijk niet, beste jonge theatermakers. Wees 's strenger voor jezelf, maak geen pseudo-cabaret, staar 's niet zo navel en trek een goede dramaturg aan, bijv. Marian Buijs van De Volkskrant. Doen jullie dat, dan zullen duizend bloemen bloeien.

Maar sowieso zal ondergetekende de komende avonden om tien uur te vinden zijn in de Koepelzaal aan de Boorstraat. Gezien: zo 21 mei in de Utrechtse School. Aldaar nog te zien tot en met di 23 mei.

Jeugdige theatermakers verzuipen in hun vrijheid

THEATER

Festival a/d Werf. I do the talking door Made in da Shade, Garon Presley en Produkt van één dag door Growing up in Public. Tot en met 27 mei op diverse lokaties in Utrecht.

Wat tien jaar geleden begon als onderdeel van de viering van 350 jaar Rijksuniversiteit Utrecht, is inmiddels uitgegroeid tot een groot festival dat theater, beeldende kunst en muziek op onverwachte plekken in de stad presenteert. Festival a/d Werf maakt elk jaar opnieuw nieuwsgierig, al is het maar omdat de programmeurs de door hen uitgenodigde theatermakers en beeldende kunstenaars alle vrijheid geven.

Deze idealistische aanpak levert op papier een gevarieerd programma op, een wirwar van genres en onderwerpen.

Wie denkt dat deze opzet goede voorstellingen of op zijn minst interessante pogingen garandeert, komt in Utrecht echter bedrogen uit. Want na het zien van een dwarsdoorsnede van het aanbod, moet de conclusie worden getrokken dat artistieke bewegingsvrijheid aan de jonge makers slecht is besteed. Hun voorstellingen schreeuwen om een strenge leider die het merendeel van al die leuke repetitievondstjes weggooit, om een vakman die net zolang aan een concept schaaft totdat het deugt.

Bonnie St Clairs *Dr Bernhard*, Shaffy & List met *We verschillen niet, Are you lonesome tonight?* van Elvis en een walsje van Strauss. Bij een voorstelling op Festival a/d Werf is de cd-speler een onmisbaar rekwisiet.

Meer dan ooit geldt de populaire cultuur als de inspiratiebron van de op het festival opererende theatermakers. Van bestaande toneelteksten houden deze makers blijkaar

niet, zij combineren liever tekstfragmenten met hier en daar een liedje. Zodoende kunnen zij zichzelf beter laten zien.

Marjorie Boston bijvoorbeeld speelt in Maarten van Hinte's *I do the talking* een actrice die vecht met het beeld dat de buitenwereld haar oplegt. Een statement, verwacht je dan, een vlijmscherpe voorstelling over de huichelarij in de toneelwereld, waarin gekleurde acteurs nog altijd worden gevraagd omdat ze 'anders' zijn.

Maar in *I do the talking* blijven ergernis, woede of eelt op de ziel onzichtbaar. Boston doet een monoloogje over onverenigbaar zijn uit Williams' *A Streetcar named Desire*, ze drijft de spot met folkloristische dans, parodieert Bonnie St Clair en trekt tot slot vijftien onderbroeken uit, als bewijs dat niet alle donkere vrouwen dikke billen hebben.

Soms zijn die fragmenten geestig, vaak ook zijn ze te flauw voor woorden. Tekstschrijver Maarten van Hinte heeft geen toneelstuk, maar los zand afgeleverd en regisseur Wilfred van de Peppel beschikte blijkbaar niet over de moed de tekstschrijver op zijn tekortkomingen te wijzen. Beide heren mogen zich daarom gelukkig prijzen dat Boston over zoveel komisch talent beschikt, anders zou *I do the talking* louter verspilde energie zijn geweest.

Dat de cultuur van de straat de leden van Growing up in Public inspireert, is al lang bekend. De vier theatermakers maakten op Festival a/d Werf *Produkt van één dag*. Vier dagen achter elkaar produceerde de Utrechtse groep een nieuwe voorstelling, gebaseerd op de gebeurtenissen van die dag.

Net zoals MacDonalds nooit een Michelin-ster zal krijgen, kun je bij

deze eendagsproducties geen grote kunst verwachten. Het kwartet zoekt het daarom vooral in melige acts.

Emiel Ratelband, de Jomanda van de yuppies, wordt belachelijk gemaakt, Feld en Kriek vertellen een verhaal over een oude marathonloper die enkele meters voor de finish moet opgeven (eerder op die dag, tijdens de Utrechtse marathon, echt gebeurd), De Bruin speelt de vrouw van FC Utrecht en aan het eind propt het kwartet de mond vol met koude knakworsten.

Dat de omhelzing van de populaire cultuur ook zinvol toneel kan opleveren, bewijst Roef Ragas met *Garon Presley: taking care of business in a flash*, ook een voorstelling van Growing up in Public. Ragas speelt daarin Garon Presley, Elvis' tweelingbroer die stierf bij de geboorte.

Ragas, die de tekst zelf schreef, maakte samen met regisseur Paul Feld een ijzersterke voorstelling over de gevaarlijke kanten van idolatrie. Garon, een fanatieke fan van zijn broer, communiceert met zijn publiek alsof hij een geheime bijeenkomst leidt. Hunkerend naar roem raakt Garon verwijderd van de realiteit. Langzaam maar zeker, gelokt door de nodige pepillen, komen de verborgen driften van *the boy next door* aan het licht. Hij speelt met pistolen, misbruikt vrouwen, wijst terloops op de superioriteit van de blanken, en toch blijf je naar hem, naar die stoere glimlach, kijken.

Roef Ragas heeft begrepen dat toneelmakers naar hartelust uit de populaire cultuur kunnen putten, zolang de citaten maar ondergeschikt blijven aan de toneeltekst. Helaas verheffen vele andere makers op het festival juist die melige performances tot de hoofdmoot.

Ronald Ockhuysen

Daphne de Bruin: 'Onze eendagsvoorstellingen zijn gebaseerd op een 'freakshow', een programma waarin mensen hun fysieke afwijkingen exploiteren'.

FOTO GIJLS DUBBELMAN - DE VOLKSKRANT

Iedere dag een andere freakshow

EEN HARTSTOCHTELIJK pleidooi voor de onbetuigelbare fantasiedrift van de menselijke natuur, noemt theatergroep Growing up in Public *Produkt van één dag*. Tijdens Festival aan de Werf, dat aanstaande donderdag in Utrecht van start gaat, zal de groep, bestaande uit Daphne de Bruin, Don Duyens, Paul Feld en Jeroen Kriek, in vier dagen vier voorstellingen maken. Elke dag een.

'In die voorstellingen zullen wij de humor niet schuwen', zegt Daphne de Bruin, die vorig jaar op Festival aan de Werf te zien was in *Darwins dochter*. 'We regisseren niet alleen, we schrijven en spelen ook. We houden van toneel waarin een serieuze mededeling verpakt is in een lach. De lach maakt de weg vrij voor andere emoties.'

Een groep die de muur tussen kleinkunst en toneel probeert te slechten past in de programmering van Festival aan de Werf. Tijdens de tiende editie openen meer dan dertig theatermakers en beeldend kunstenaars de aanval op wat in de programmakrant wordt genoemd 'de grenzen tussen de hokjes in ons hoofd, waarmee we de wereld overzichtelijk proberen te maken'.

Het Festival lokt zijn bezoekers naar vreemdende lokaties als één overslagloods van de Nederlandse Spoorwegen, een werfkelder of naar een tent op een terrein aan de Walsteeg, waar de nieuwste produktie van Mug met de Gouden Tand, *Enter*, te zien zal zijn.

Ook dit jaar zal een flink aantal buitenlandse kunstenaars in Utrecht aanwezig zijn. De Franse choreograaf Jérôme Bel danst temidden van een stolzuiger, een zoutvaatje, een föhn en een paar schaatsen. De Portugese choreografe Clara Andermatt

OPMAAT

presenteert twee produkties, en de Zweedse kunstenaar Jan Hietala toont in een voormalig kraakpand *Deixis*, een video-installatie waarmee hij het publiek wil confronteren met aids.

Vooraf dat laatste project maakt duidelijk dat de nasmaak van de geëngageerde, als te 'uitleggerig' beschouwde kunst uit de jaren van de Provo's en de Kabouters is weggespoeld. Sterker, één van de uitgangspunten van het festival luidt: 'Festival aan de Werf kiest voor het engagement. Voor kunstenaars die iets belangrijks vertellen over de wereld van nu. Alleen al door de manier waarop zij zelf in die wereld staan. Open en alert.'

Daphne de Bruin van Growing up in Public zegt die hang naar *statements* ook bij zichzelf te bespeuren. 'Meer dan enkele jaren geleden lijkt het nodig om naar buiten te komen, een stem te laten horen. Misschien heeft dat met het huidige kunstbeleid te maken. Steeds weer duikt bij toneelmakers het woord *legitimatie* op. Het krijgen van subsidie is zo moeilijk, dat zij, om zich te verantwoorden, op zoek gaan naar een breder draagvlak.'

Behalve *Produkt van één dag* presenteert Growing up in Public tijdens het festival *Garon Presley: taking care of business in a flash*. Roef Ragas, die het stuk ook schreef, zal hierin de broer van Elvis Presley spelen. Elvis was de helft van een tweeling, maar zijn broer Garon stierf vlak na de geboorte. Tijdens de monoloog is Garon in afwachting van de hereniging met Elvis. Hij wil de gaven terug die Elvis hem bij de geboorte ontnam.

Zowel in *Garon Presley* als in *Produkt van één dag* krijgen niet bepaald de gelukkigste scheppingen van de natuur vorm. 'Onze eendagsvoorstellingen zijn gebaseerd op een *freakshow*, een programma waarin mensen hun fysieke afwijkingen exploiteren', vertelt De Bruin. 'Dat is een extreme uiting van wat wij in onze voorstellingen willen laten zien: de experimenten van de natuur, de misvorming.'

Festival aan de Werf lijkt de plek bij uitstek om de grillen van de natuur te concretiseren. Evenals de laatste jaren zal het leven zich op de podia in allerlei gedaanten ontpoppen. Als idolaat, maar jaloerse broer in *Deixis* en als vier theatermakers die de vluchtigheid van het theater uitdagen in *Produkt van één dag*.

Ronald Ockhuysen

Festival aan de Werf. Van 18 tot en met 27 mei in Utrecht op verschillende lokaties. Informatie: 030-315355.

Growing up in Public. *Produkt van één dag*. Van 20 tot en met 23 mei in De Utrechtse School, Garon Presley. Op 18 mei, 21 tot en met 27 mei in Werftheater Utrecht.